

Gabrovčev dan. Poklon arheologu, muzealcu, profesorju in akademiku

© Matija Črešnar, Biba Teržan, Peter Turk

V januarju leta 2015 nas je dosegla vest, da je v častitljivi starosti 94 let umrl akademik prof. dr. Stane Gabrovec, velikan slovenske arheologije, ki je s svojimi strokovnimi dosežki močno presešel meje svoje domovine. Že kmalu po tem se je v Slovenskem arheološkem društvu rodila ideja, da bi v počastitev spomina nanj med dejavnosti društva v začetku leta 2016 uvrstili tudi strokovno srečanje, poimenovano Gabrovčev dan. To naj bi bil dogodek, na katerem bi se srečali slovenski arheologi, predvsem raziskovalci bronaste in železne dobe, torej obdobj, ki ju je s svojimi študijami najbolj zaznamoval naš veliki predhodnik.

Gabrovčev dan smo tako izvedli 15. 1. 2016 v Dvorani Zemljepisnega muzeja ZRC SAZU. Začel se je, kot je za takšno srečanje primerno, s prispevkoma, posvečenima spominu na prof. Gabrovca. Biba Teržan se je v svojem referatu (*Akademik prof. dr. Stane Gabrovec, raziskovalec in učitelj*) posvetila predvsem njegovemu znanstvenemu delu, kot bo ostalo zapisano v številnih prispevkih in monografijah. Nekoliko drugačen, bolj oseben ton je izbral Drago Svobljak (*Učna leta v profesorjevi sondi*), ki je predstavil svoja (strokovna) srečanja s prof. Gabrovcem in vpliv, ki ga je imel nanj. Obe predstavitvi sta bili medtem že objavljeni v strokovni literaturi, prva v Arheološkem vestniku (št. 67), druga v Arheu (št. 32), in sta s tem dosegli tudi na spletu.

Sledile so predstavitve raznovrstnih raziskav, s katerimi so želeli referenti počastiti obletnico smrti prof. Gabrovca, ob tem pa dodati kamenček v mozaik znanja, ki ga je tako uspešno oblikoval skozi vso svojo dolgoletno strokovno pot. V okviru srečanja smo se udeležili tudi odprtja gostujoče razstave *Kelti s smaragdne gore* (Arheološki muzej v Zugliu), ki je potekalo v Narodnem muzeju Slovenije. V nadaljevanju podajamo seznam vseh predavanj:

Mija Ogrin
Železna doba na Gorenjskem in visokogorska arheologija

Barbara Hofman
Bled v prazgodovini s poudarkom na grobišču Bled-Žale

Petra Vojaković, Matej Draksler
Nova dognanja o prazgodovinski Ljubljani

Vojka Cestnik
Pregled dolenjske kulturne skupine s poudarkom na ženski noši

Dragan Božič
O osrednji grobnici stiške gomile 48 ali kaj se zgodi, ko les preperi

Lucija Grahek, Mateja Kovač, Borut Toškan
Poznolatenski grobovi iz Vira pri Stični

Miha Mlinar
Starejšezelzodobna odkritja Posočja v tretjem tisočletju

Manca Vinazza
Prispevek h kronologiji starejše železne dobe na Krasu

Andrej Preložnik
Novi odlomki najstarejše grobne celote z upodobitvijo v situlskem stilu

Srečanje se je izkazalo kot zelo uspešno, saj je prineslo precej novih spoznanj. Na pobudo predsednika Slovenskega arheološkega društva Bojana Djurića smo kaj hitro začeli razmišljati, da bi srečanje lahko postalo tradicionalno in bi ob ustrezni organizaciji lahko tudi preseгло slovenske meje. Pripravo naslednjega srečanja, ki bo potekalo v januarju leta 2017, smo tako po povabilu predsednika SAD prevzeli Peter Turk (NMS), Biba Teržan in Matija Črešnar (oba Oddelek za arheologijo FF, UL). Po premisleku smo predlagali nekajleten koncept bodočih strokovnih srečanj, ki smo ga poimenovali *Halštatske kulturne skupine na območju Slovenije*. Vsako leto bi tako obravnavali po eno izmed halštatskih skupin, kot jih je opredelil prof. Gabrovec v svojih temeljnih člankih, pri čemer bi bilo težišče na predstavitvah novih izkopavanj, raziskav in znanstvenih dognanj.

Prvo takšno srečanje, ki je načrtovano za petek, 27. januarja 2017, bo posvečeno kulturni skupini Kleinklein-Martijanec-Kaptol oz. štajersko-južnopanonski skupini. Sledili bodo strokovni simpoziji, posvečeni dolenjski kulturni skupini (predvidoma januar 2018), notranjsko-kraški kulturni skupini (predvidoma januar 2019), svetolucijski kulturni skupini (predvidoma januar 2020) in gorenjski kulturni skupini (predvidoma januar 2021), pri čemer pa bomo vselej poskušali povabiti tudi kolege iz sosednjih držav, ki raziskujejo sorodna najdišča in zasledujejo podobna strokovna vprašanja v obmejnih pokra-

jinah. Zato že vnaprej vabimo vse kolegice in kolege, ki izvajajo raziskave v posameznih regijah in se ukvarjajo z zadevno tematiko, da sodelujejo na vsakoletnem Gabrovčevem dnevu.

Nadejamo se, da bi tako lahko v ciklu štirih ali petih let bistveno dopolnili naše znanje o halštatski kulturi z novimi spoznanji in s tem – v Gabrovčevem smislu – prispevali k boljšemu razumevanju naše davne preteklosti in morda tudi sedanosti.

Ker pa je od izida večine preglednih monografij, ki obravnavajo slovenski prostor v starejši železni dobi, minilo že več let ali celo desetletij, smo pomislili, da bi naša srečanja in skupni raziskovalni elan, ki ga posvečamo pripravi referatov, izkoristiti tudi za pripravo pisnih prispevkov. Te želimo najprej vsako leto združevati v drugem zvezku sprotne številke *Arhea* oz. *Arheo Actes*, ki je pred leti že uspešno izhajal ob izvedenih strokovnih srečanjih na različne teme varstva dediščine. Ob koncu cikla bi bilo po našem mnenju primerno, da pridobljeno znanje združimo in vsi skupaj oblikujemo monografijo, ki bo na pregleden način in z vsemi novimi dognanji na novo predstavila slovenski prostor v starejši železni dobi.

Program srečanja, ki je predstavljen spodaj, je prvi korak v to smer. Vabljeni predavatelji iz Slovenije in tujine bodo predstavili nekaj najpomembnejših raziskav zadnjih let na širšem prostoru in s tem brez dvoma obogatili naše znanje o halštatski kulturi na prostoru od jugovzhodnih Alp do jugozahodne Panonije, ki ga opisujemo kot kulturno skupino Kleinklein-Martijanec-Kaptol oz. štajersko-južnopanonsko skupino.

Program srečanja Gabrovčev dan 2017
(27. 1. 2017, Narodni muzej Slovenije – Metelkova):

Markus Egg
The princely graves from Kleinklein in Styria

Georg Tiefengraber
Neue Forschungen auf dem hallstattzeitlichen „Fürstensitz“ auf dem Falkenberg bei Strettweg und in seinen Gräberfeldern

Marko Mele
Poselitev doline reke Solbe v pozni bronasti in starejši železni dobi – nove raziskave graškega Joanneuma / Spätbronze- und eisenzeitliche Besiedlung des Sulmtals – aktuelle Forschungen des Grazer Joanneums

Hrvoje Potrebica
Požega valley in the Hallstatt world / Požeška dolina u halštatskom svijetu

Branko Kerman
Naselbine starejše železne dobe v Prekmurju

Georg Tiefengraber
Hallstattzeitliche Gräber und Gräberfelder im Prekmurje – Die Gräberfelde von Nova tabla bei Murska Sobota

Matija Črešnar
Nove raziskave o starejši železni dobi na slovenskem Štajerskem

Teja Gerbec
Hotinja vas in nižinska poselitev na zahodnem obrobju Panonije v starejši železni dobi

Zaključimo lahko le z apelom, da bi v zasnovi cikla srečanj prepoznali njegov potencial in veliko vrednost za arheologijo starejše železne dobe na Slovenskem ter se številčno odzivali našim vabilom, saj lahko le družno ne samo uspešno gradimo, temveč tudi dogradimo novo znanje o tej davni preteklosti, ki smo ji s svojim delom vsi zapisani.